

Glasilo „Slovenskega čebelarskega društva“

za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani.

Urejuje **Frančišek Rojina.**

Izhaja po enkrat na mesec in se pošilja udom brezplačno.

Vsebina: Fr. Rojina: Praktična navodila za september. — A. Žnideršič: Jesenska dela. — Fr. L.: Začetnikom dober svet. — »Čebelar«: Dobro sredstvo zoper čebele-roparice. (Konec). — »Kmetovalec«: Kmetijsko združništvo in čebelarstvo. — Raznoterosti. — Vprašanja in odgovori. — Letošnji novi udje. — Listnica uredništva.

Praktična navodila za september.

(Fr. Rojina.)

Glavno naše opravilo v tem času je pripravljanje za vzimovanje. Že zadnjič sem omenil, da si bo čebelar že med letenjem čebel v ajdo panje prav pazljivo ogledaval ter jih presojeval, kateri bi bili pač najboljši za pleme, ker zadnji trenutek ne bo mogel vedno prave pogoditi, vsaj vendar ni vaga pri izbiranju plemenjakov edino odločilna, marveč se moramo še na marsikaj drugega ozirati. Pred vsem moramo biti prepričani o dobroti matice. Kakšne lastnosti mora imeti dobra matica, nam ni treba omenjati, vsaj je bilo že čestokrat o tem govorjenje, svarim le pred maticami, ki so nad dve leti stari, izvzemši, če se je katera posebno dobro obnašala. Ako je v kakem panju lepo delo, pa je matica že dvomljive sposobnosti, naj se le-ta zamenja z mlado iz kakega poznega družca ali trekovca, kateri bi bil sam itak prelahek za prezimovanje. Plemenjaku se v tem slučaju vjame stara matica in se dene v maticno škatljico ter postavi nazaj čez noč; drug dan se pa umori in v škatljico dene novo matico, ki se zopet pusti čez noč v plemenjaku in še-le drugi dan izpusti. Sploh pa se čebele zdaj, ko neha matica leči jajčka, veliko manj menijo zanjo in so z vsako zadovoljne, zato se vsak način zamenjanja in pridevanja posreči. Prestaro matico plemenjaku vzeti, ga pustiti kaki dve uri brez nje, da jo pogrēši, potem pridjati v škatljici

novo ter jo že čez kako uro izpustiti med čebele, ta nujni način tudi „rata“, vendar priporočamo počasneje pridevanje, ker je varneje.

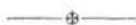
Razven dobre matice imeti mora panj tudi dovolj zaloge. Natančno število funtov ali kilogramov medu, ki ga bo kako ljudstvo potrebovalo čez zimo, se ne more naprej določiti, ker nekateri panj povzije več, drugi manj, vendar nasvetujejo čebelarji splošno, naj imajo čebele čez zimo 10 do 12 kg. Da bi se tega tudi naši čebelarji držali, bi ne imeli vsako leto toliko tisoč mrličev čez zimo. Le roko na srce, resnica je, da se vsako leto vzimi večina takih panjev, ki niti kosmate teže nimajo 12 kg. Kar ima količkaj teže, vse pade pod žveplom in vse mora pod nož. A to ni prav! Težkemu panju se spodreže med, pa po previdnosti, da ne bo treba takoj spomladi pitati; ako se pusti kaj odveč, odvzame se lahko spomladi. Slabiči naj se združijo, ali pa naj se dajo njih čebele težkim panjem. Združevanje je pri premakljivem delu prav lahko, pa se tudi pri navadnih panjih brez težave napravi. Treba je slabiču dno odtrgati, potem pa sat za satom spodrezati ter čebele omesti na brado močnemu panju, ki jih bo prav rad sprejel, ker so se med spodrezovanjem močno napile medu. Najboljši čas za tako združevanje je žvečer. Kdor je toliko srečen, da ima kaj pretežkih panjev za pleme, ta jih bo nekaj kasiral ter čebele dal drugim težkim panjem, in če treba dodal lažjim panjem nekaj medu, da bo brez skrbi do dobre spomladne paše, da ne bo treba že o svečnici ali še prej krmiti. Zgodaj v spomladi sme samo umen čebelar špekulativno pitati, začetnik naj pusti to kočljivo opravilo ter naj le zdaj v jeseni skrbi, da bodo imele čebele dovolj hrane do srede aprila, ali clo tja do maja. Pitanec naj skrani za roje, spomladi pa naj opusti vsako pitanje, sicer se mu lahko pripeti, da bo izpital vso moč pri žrelu ven, kajti ve naj, da ne zadostuje čebelam pri zgodnjem pokladanju samo medu, temveč tudi vode in cvetnega prahu, katera potreba sili čebele na mraz, kjer jih v neugodnih spomladih velike množine pogine. Temelj pametnega in uspešnega čebelarjenja so dobri plemenjaki, in taki so toraj oni, ki imajo sposobne mlade matice, obilno ljudstva in dovolj medu do maja.

Čebel pred mrazom ne bomo zapažili, tudi jih zdaj še ne bomo postavili na iste prostore, kjer bodo stali čez zimo v čebelnjaku, pač pa jih prav polagoma bližali družega k družemu, ker bi se sicer preveč vračale na svoje stare prostore. Kasiranje in združevanje naj se izvrši do konca tega meseca ali vsaj do srede oktobra; tudi pitanje, v kolikor mislimo kakim slabejim panjem pomagati, naj se vsaj do srede oktobra izvrši, da morejo čebele urediti gnezdo in zalogo ter to tudi pokriti. Kdor meni, da ne bo imel za prihodnje leto dovolj pisanca, naj pomaga, če treba, zdaj v jeseni s sladkorjem, s katerim čebele izvrstno in brez griže prezimó, spomladi in pozneje pa je med v vsakem oziru boljši.

Trgam jaz nikoli pred koncem septembra, da je med popolnoma zrel ter da se zgosti na tisto gostoto, kot je mora imeti, namreč na 80 % sladkorja. Vsakdo ve, da je mlad med voden, da padajo kapljice kot dež iz sata, če se količkaj trčne ž njim, in tudi se tak med ne drži tako kot zrel. Nadalje se zalega do tega časa poleže skoraj prav popolnoma, kar pri trganju ali

iztrčavanju ni majhnega pomena, in ostanejo sati potem celi, ker ni treba zalege izrezavati. Iztrčanih satov ne dam čebelam nikdar jeseni opiti in sicer zato ne, da ne diši premočno iz panjev, čeravno se ima to le zvečer zgoditi, kot vsak dodatek hrane v velikih porcijah. Iztrčani, pa še nekoliko medeni sati, so najboljši za razširjenje plodišč spomladi, ker močni duh ter med, kar ga je še v njih in cvetni prah, posebno podkurijo hitro razvijanje ljudstva. Taki sati tudi niso tako krhki, zlasti če so hladni. Nadalje je tudi to res, da zlezejo čebele v medišče, katero opremim s takimi sati, veliko raje in v večjem številu, kar se sicer zgodi še le, kadar so čebele zavoljo pomanjkanja prostora v plodišču prisiljene zlesti navzgor. Konečno pa se tudi večša ne loti rada z medom prevlečenih satov, ker ji menda ne ugaja laziti po namazanih celicah. Sploh pa se morajo iztrčani sati shraniti na suhih krajih, da ne splesnijo, in jih varovati, kot varuje skopuh svoj zaklad, vsaj je to satovje v resnici velik zaklad naprednemu čebelarstvu.

Kdor bo imel srečno roko pri izbiranju plemenjakov ter se bo ravnal po navedenih navodilih, temu naj bo zagotovljen kolikor mogoč največji uspeh v prezimovanju in nadaljnjem razvitju ljudstev v prihodnji spomladi.

Jesenska dela.

(A. Žnidaršič.)

September je mesec, v katerem žanje smrtna kosa po čebelnjakih naših čebelarjev z nepremakljivim satovjem. V tem mesecu poberejo ti čebelarji krvni davek od svojih čebel. Nehvaležno in obsojevanja vredno je tako počenjanje, zlasti ker so nam dana sredstva, da drugim načinom nam pripadajoči delež čebelam odvzamemo. Steklo bo pa še nekaj vode v morje in palo še na milijone zivljenj pod žveplenim ognjem, predno se razširi kultura po vseh naših čebelnjakih!

Da se pa nekoliko oblaži to počenjanje, oziroma da se odvadi čebelarje moriti čebele, katere mu prihodnje leto ohranitev njihovega življenja stotero poplačajo, bodi jim podano naslednje navodilo:

Namesto da požvepljaš svoje panje in s tem pomoriš vse, kar je živega v njih, pokadi vsak panj, katerega hočeš podreti, z omamljivim dimom, in stresi čebele na tak kraj, da se jih ne pohodi. Čebele pridejo čez nekoliko časa k zavesti in se vže na kak način za pleme puščenim panjem priberačijo. Za omamljenje čebel dene se pest velik kos suhe orjaške glote (Riesen-Bovist) na žrjavco v kadilnik ter piha dim skozi žrelo v panj. V dveh do treh minutah so čebele omamljene. Znano je, da večja množina čebel po zimi razmeroma manj medu porabi kot mala, zaradi tega naj se čebelar ne boji, da bodo te onim vse snedle.

Mi nismo bili nikdar prijatelji omamljenju, nasvetovali pa smo to le onim, ki bi v drugem slučaju prijeli za žveplo.

Komur pa je na tem, da svojih ne omamlja, zraven tega pa — kar je enako važno — pridobi boljše vrste medu, ta naj vzame mirno panj iz čebelnjaka, nese ga v oddaljen kraj, kjer ga na kakem stolu ali mizi povezne na

hrbet, ga dobro s tobakom pokadi, da jih spravi v zadrego, mu odvzame dno in obe končnici ter s spodrezilnikom sat za satom iz panja izreže, čebele z v vodi namočeno metlico ali peresom raz sate omete ter te v temen prostor spravljat nosi. Ako matico dobi, naj jo uniči, če nima zanjo nikake uporabe, drugače se mu čebele vsedejo kakor kak roj na mesto, kamor jih je ometel ter mora tam matico poiskati in uničiti.

Sate, katere je na ta način pridobil, razdeli v tri posode. V prvo posodo prazne voščine in zalego, v drugo same bele medene sate, od katerih obreže, če je kaj zalege, cvetnega prahu ali temnejšega satja, v tretjo temnejše polno satje in ono s cvetnim prahom. Sate iz prve posode raztopi v vosek, iz druge in tretje posode zdrobi na drobno vsako posebej. Prvo vsebino teh dveh stresni na sito ali v redko vrečico, pod katero podloži posodo ter postavi vse to na kak gorek kraj. Med, ki se tukaj izcedi, je skoraj enak iztrčanemu. Če ga napolniš v steklenice po 1, $\frac{1}{2}$ in $\frac{1}{4}$ kg, dosegel boš najlepše cene. Priporočati pa je, da se ta med, predno se ga v posode napolni, izčisti vseh delov, ki se v njem nahajajo, kar se doseže s tem, da se postavi lonec z medom v drug lonec z vodo, na katerega dno se položi par deščic, da se prvi ne dotika dna. Vodo se pusti vreti, a z medu se posnemlje, kar na vrh priplava. Ko je med čist, prelije se ga v posode, v katerih se ga hoče prodati. Zelo priročna priprava za to delo je čistilnik za vosek in med, ker ima na dnu notranjega lonca pipo, skozi katero odteka do zadnjega fino očiščen med, ne da bi bilo treba kaj posnemati. Delo s tem topilnikom je jednostavno, med je popolnoma čist in dobrega medu ne odvzamemo prav nič, kakor se zgodi pri posnemanju iz lonca.

Satje iz tretje posode, katero se tudi dobro zdrobi in premečka, shrani se za pitanca. Nič ne more presegati takega pitanca, v katerem je obilo cvetnega prahu, ker ta daje pravi nagon za nastavljanje zalege.

Nemški čebelarji na Lünenburškem, kateri se skoro izključno s čebelarstvom pečajo, napravijo ogromne množine tacega medu, katerega potem kot pitanca, ki je zelo na glasu, na vse kraje prodajajo.

Pri odbiranju satja za pitanca paziti je treba posebno na to, da ne pride vmes kaj zalege; tudi odprt med naj se ne meša zraven.

Najboljše posode za shranjevanje so one iz lesa, kamna, gline ali stekla, nikakor naj se pa ne rabi bakrene ali medene (mesingaste) posode.

Kdor pa čebelari razven z navadnimi tudi s panji premakljivega izdelka, ta pridene, kar pridobi iz prvoimenovanih čebel, slabičem s premakljivim satjem za mrežasto okno. Drugo jutro okno, katero je kot pregraja služilo, odvzame in čebele se združijo kot bi bile vedno domače.

V takem slučaju mora pa pri ometanju matico zapreti v cevko ter jo položiti v kako posodo, zaboj ali kaj enacega ter čebele na njo omesti. Čebele se zberejo okrog matice, kjer jih pusti do večera. Zvečer jih pa strese, izvzemši matico, v panj, kakor zgoraj povedano.

Začetnikom dober svet.

V imeniku udov slov. čeb. društva za l. 1900 naštel sem 605 zasebnih udov naročnikov našega vrlega „Čebelarja“; razven teh so pa še na istega naročena razna društva, tuja uredništva, šole, zavodi itd.

Gotovo pa je, da mnogi izmed naročnikov „Čebelarja“ niso čebelarji, in zopet mnogo je še čebelarjev na deželi, kateri niso naročniki našega strokovnega lista in ga tudi ne berejo. Marsikateri g. dopisnik je že v „Čebelarju“ izrekel svojo željo, naj bi se čebeloreja v slov. deželah razširila in povspela do nekdanje svoje časti in slave. In dosti je nečebelarjev, ki sicer berejo naš list in tudi zanimajo se za čebelarstvo, vendar se pa pripraviti k temu ne morejo, da bi sami poskusili čebelariti, dasi imajo k temu dosti gmotnih in duševnih sredstev, dobro voljo in prebivajo v kraju, za čebele ugodnem. Mislim, da se ne motim, ako trdim, da se začetka bojijo. Ne vedo, kako bi pričeli, da bi kesneje tega koraka ne obžalovali in še bolj svojega možnjička po nepotrebem ne izpraznovali — ko je drugih nujnih izdatkov dovolj.

V sledečih vrsticah hočem čisto kratko po lastni svoji skušnji podati navodila vsem tem, ki nameravajo v prihodnji spomladi pričeti s čebelorejo. Prepričan sem, da s tem marsikaterega začetnika obvarujem nepotrebne škode, katera navadno takoj prvo leto odvzame mladim čebelarjem ves pogum — „ukvarjati se s čebelorejo, ki ne samo da nič ne nese, ampak še preveč stane“ — kakor drzno slišimo zatrjevati mnovega možaka, ko je po prvih neprevidnih, in zato tudi nesrečnih poskusih odnesel svoje lepe in drage panjove „na počitnice“ pod streho ali pa mišim za skrivališče. Samo ob sebi je umevno, da, kakor moramo čakati na žetev, tako tudi more vsak začetnik-čebelar le po mnogih skušnjah in dostikrat tudi slučajnih nezgodah postati iz učenca mojster, in dospeti tako k častnemu uspehu — k žetvi. Vendar pa tudi prvo leto, če je začetnik praktičen mož, se lahko obvaruje vsake škode in sme biti s svojim začetkom zadovoljen, četudi si ni podvojil število svojih panjev in četudi ni pri njem trčalnica hropela. Vsakemu začetniku svetujem, naj se kar po sledečih točkah ravna:

1. Oglej si okolico svojega stanovališča. Ali je v njej kaj čebelarjev? Kako se jim godi? Ali je dosti zdatne paše? Ali bodo toraj mogle tvoje čebele uspevati?

Kakor se goved ne pase na golem skalovju, tako tudi čebela brez cvetja, rož in gozdov ne more obstati. Sicer pa v takih krajih sploh nikjer nobenega čebelarja ne najdeš. Če pa je paše v tvojem okolišu dovolj, poprašaj, katera je glavna, ker do začetka iste moraš imeti pripravljene močno obljudene panjove, da sebi in tudi tebi kaj medu nanesejo.

2. Če imaš toraj opravičeno nado, da ti bodo mogle v tvojem kraju čebele uspevati, potem, če še nisi naročen na „Slov. Čebelarja“, se na prihodnji letnik naroči in dosedanje štiri letnike si kupi ali pa pri kakem čebelarju sosedu, ali v šoli, župnišču izposodi.

Prični takoj s čitanjem prvega letnika in sicer vselej s svinčnikom v roki, da si vse, kar si ne upaš zapomniti, sistematično v kaki zvezek belega papirja zaznamvaš. Če si večš še kakega drugega jezika, pa si izposodi ali naroči še kak drug čebelarški list in beri ob dolgih zimskih večerih.

Pri tem si pa zapomni, da ni treba vsega takoj poskušati, kar se po inseratih ali raznih čebelarških trgovcih ponuja in hvali.

Zadostovali ti pa bodo prav gotovo vsi štirje letniki našega „Čebelarja“. Pisani so poljudno in obravnano je v njih že škoro vse, kar mora vsak napredni čebelar vedeti.

3. Če ti je dosedaj čebeloreja „španska vas“, da prav nič ne veš o življenju in potrebah čebel, svetujem ti, da vstopiš h kakemu bližjemu čebelarju, ki čebelarji s premakljivim satovjem. Oglej si dobro čebelnjak, panjove, matico, čebele delavke, trote (če jih še ne poznaš) zalego, okvirje in čebelarško orodje. Ne bode ti škodovalo, če si ogledaš dva — tri take napredne čebelnjake. Kar ne razumeš — poprašaj. Čebelarji so navadno prijazni in postrežljivi možje — četudi včasih „muhasti“, za kar jim ni treba zameriti. Vsak ti pove in razloži, ako sprevidi tvojo resno voljo, vse kar ima in kar vé. Da le ob pravem času prideš — da mu ne delaš neprilike.

4. Ali imaš vrt? Oglej si dobro prostor, kamor nameravaš čebelnjak postaviti. Kakšen čebelnjak si postaviš, je odvisno od tvoje volje, zlasti pa od tvojih denarnih sredstev, kolikor hočeš v ta namen žrtvovati. Če si hočeš postaviti čisto priprost čebelnjak, kakor jih vidimo povsod dosti na deželi pri čebelarjih kmetih, in imaš morda sam dosti lesa in znaš tesati — potem te bode stal ves tak čebelnjak par kronic za žeblje, pante itd. Precēj denarja pa stane čebelnjak okusno in lepo izdelan pri kakem naprednem in premožnem čebelarju, ki ima v njem polno raznovrstnih najboljših panjev. Poglej dobro in premisli! Kdor več vidi, — več vé! Vsak čebelnjak, tudi najpriprostejši naj bode dovolj prostoren, visok vsaj toliko, da v njem stojé lahko izvršuješ vsa čebelarška opravila, da ima dobro streho in da je obrnjen proti jugu ali jugoizhodu. Pred severnim vetrom ga treba zadostno zavarovati. Čebelnjak si postavi zgodaj v spomladi.

5. Če je v tvojem kraju dosti zgodnje pomladne paše, zlasti teloha in resja, potem si kupi čebele h koncu mesca marca ali na začetku aprila. Kje pa? Ne misli, da le tiste čebele bodo dobre, katere prav od daleč in prav drage dobiš! Bodí pameten in vstopi h kako uro oddaljenemu, vestnemu čebelarju kmetu ali učitelju. Prosi ga, naj ti po svoji lastni skušnji in po spoznanju svojih čebel izbere tri najboljše panjove — navadne kmečke z nepremakljivim satovjem. Navadno je najboljši panj dveh združenih družcev dobrega plemena, ki je mesca oktobra prejšnega leta tehtal vsaj 28—30 funtov pri navadni (8—9 funtov) teži praznih panjev. Te si odnesi v svoj čebelnjak in dobro jih odeni. V sredi aprila prični špekulativno pitati svoje močne panjove. — Kako? — bral bodeš po zimi v „Slov. čebelarju“ — zaznamvaj si! Tudi si lahko kupiš mesto treh navadnih panjev — takoj tri močne gerstungovce — če se ti ne zdi škoda zanje veliko več plačati. Po zimi si pa naroči en prazen panj Gerstungov z vsemi pritklinami natančno izdelan pri

tvrdki Žnideršič & Bilc v Ilirski Bistrici. Po tem si naredi model, in če znaš sam mizariti, napravi si še sam kake tri take panjove, — pa bodi silno previden glede mere!

V te pa ob času rojenja vsadi roje najmanj 3 *kg* težke. Trekovce vrni matičnjakom — družce navadnih panjev pa združuj. Bodi zadovoljen, če si prvo leto ohraniš tri stare kmečke panjove in pridobiš prav čvrsta dva ali tri gerstungovce. Slabičev ne kupuj in istih nikoli v svojem čebelnjaku ne trpi — postanejo žrtva roparic, moljev in drugih nadležnežev.

6. Ravnaj se po pregovoru: „Ne kupuj, česar ne potrebuješ, da ne boš prodajal, kar potrebuješ!“ To velja tudi glede nabave orodja. Kupi si le to, kar moraš v začetku imeti. To pa dobiš pri prej omenjeni tvrdki v Bistrici, katera ti drage volje takoj na zahtevo pošlje svoj cenik. Po istem si naroči, ako si tega sam ne znaš napraviti, čebelno kapo, matično hišico, strguljo, nož, kadilnik in vršo za roje. Topilnik za vosek, stiskalnico za satovje, trčalnico — boš potreboval, kadar boš imel vsaj 10 gerstungovcev!

7. Da življenje, lastnosti in potrebe čebel dobro spoznaš, opazuj svoje čebele ob toplem vremenu vsak dan kolikor le moreš in sicer ob vsaki paši, ob obilnosti in pomankanju, ob ropanju itd. Odloči si posebej en panj s premakljivim satovjem, za opazovanje, da življenje čebel dobro spoznaš. Čebelam bode v tem panju tvoj „firbec“ sicer nadležen in tebi pri tem panju skoro gotovo v gmotno škodo radi pogostega vznemirjenja, a ne more biti drugače, če hočeš postati „umen“ čebelar. Kar zapaziš v panju neumljivega, prašaj izkušenega čebelarja za pojasnilo.

Umetnih opravil (n. pr. umetnih rojev) se prvo leto ne loti, ker k temu je treba že več čebelarske spretnosti, da se ne pripraviš ob panj. Sicer pa tega tudi treba ne bode!

Splošno rečem: Polagoma prehajaj od najložjih čebelarskih opravil k težjim in vselej se oziraj pri tem na potrebe in razvoj čebel. Čebeloreje ne imej za igračo, ker bi bila kot taka predraga, kar si le večji bogataši lahko dovolijo, ki zamorejo tudi pri tem kaj riskirati.

Fr. L.

Dobro sredstvo zoper čebele-roparice.

(Konec.)

Pri meni se malokedaj zgodi, da bi v mojem čebelnaku čebele ropale, ker takoj v pričetku ropanja odvrnem s že v zadnjem listu omenjenimi sredstvi.

Pač zgodilo se mi je pa to uže jedenkrat, ko sem ravno iz Laškega naročene čebele dobil. Moj prijatelj je zvedel namreč, da imam „Lahe“ v čebelnaku ter pride k meni s prošnjo, naj mu pokažem laško kraljico (matico), ker ravno paše ni bilo. Branil sem odpreti panj, kajti v takem času čebele hitro zavohajo med in ropanje se prične. Prijatelj me je pa vendar pregovoril, in odprl sem panj. Vzel sem štiri ali pet „romčekov“ iz panja, in že zagledava matico, katera je mojemu prijatlu jako dopadla. Jaz razlagam prijatelju še nekoliko o laških čebelah, kar zaslišim za seboj šum, in ko se

obrnem, zapazim na satovju, katerega sem ravno iz panja vzel, črno druhal čebel. Roparice so bile že tu.

No prijatelj, sedaj vidiš! — kar sem ti prej pravil, zgodilo se je. Sedaj ti pa hočem pokazati, kako ravnam z roparicami.

Najprej pripremem matico v škatljico, potem pobrem vse satnike iz panja, čebele ometem pred panj ter vsak sat hitro odstranim; satove z zalego denem v kuhinjo na gorko, da se ne prehlade in obdržim jih tam toliko časa, da mi je mogoče jih postaviti v kak nočen panj.

Čebele, prave in roparice letajo v prazen panj in iz panja; roparice pa se kmalu prepričajo, ker ni kaj ropati, da je tudi njih trud zastonj.

Ker je bil napaden panj zelo močan, priprl sem vsem drugim panjovom izletnice, potem sva pa s prijateljem mirno opazovala, kaj bodo napravile roparice.

Že čez kakih pet minut je bilo vse črno roparic, ker čebele sosednih panjev so čutile rop ter drle iz panja, udeležiti se ropa. Ker pa medu ni bilo več, so se čebele že čez dober četrt ure pomirile ter le še obsedale prazni panj.

Sedaj se mi je zdelo pripravno, prenesti satovje z zalego nazaj v čebelnjak, kar sem hitro storil in jih pridjal nekemu močnemu polku.

Potem sem šel po svojih opravilih, in šele čez dve uri prišel nazaj k čebelnjaku. Našel sem sedaj veliko manjše število roparic, katere so pa napadeni panj še do večera oblegale.

V mraku sem položil tri prazne satove in v koritcu malo medu v panj, da so se prave čebele in matica, ki so mirno v panju po stenah sedele, okrepčale za boj prihodnjega dne.

Drugi dan na vse zgodaj pobral sem pa vse satovje in koritce zopet iz panja, in sem panju priprl še izletnico, da se čebele zamorejo boljše braniti roparicam. Prikazalo se je sicer še nekoliko roparic, a le malo. Proti večeru roparic ni bilo več.

Prenesel sem sedaj vse satnike — tudi tiste z zalego — nazaj v panj, priprto matico sem spustil, in drugi dan je bilo vse v redu.

— * — Iz „Sadjarja in Čebelarja.“

Kmetijsko združništvo in čebelarstvo.

Če so razmere preteklih časov dopuščale, da se je kmetijstvu obračalo le malo pozornosti, da se je varstvo kmetijskih koristij prepuščalo kmetovalcem samim, se je sedaj položaj kmetovalcev tako poslabšal, da se vedno bolj in bolj kliče po združitvi, da bi se z združenimi močmi zastopale skupne koristi, da si merodajna višja oblastva in zavodi, spoznavši težavni položaj, v katerem se dandanes nahaja kmetovalec, prizadevajo, po svojih najboljših močeh učiti organizacijo kmetijskih zadrug; da se višje oblasti trudijo, naj bi si kmetovalci prisvojili glavna načela tega najizdatnejšega dela samopomoči, da bi tem potom mogli svoje gospodarstvo ob kolikor mogoče nizkih obratnih stroških najintenzivneje izkoriščati, svoje pridelke pa kar najbolje izpečavati.

Prva potreba je pač bila ta, hitro in ceno dobivati za gospodarstvo potrebni denar, ne da bi bilo treba iz sile neugodno prodajati spravljene pridelke. Treba je bilo torej osebnega kredita, in vsled tega hranilnih in posojilnih društev.

Če se pokaže trajni prebitek hranilnih vlog napram potrebi posojanja, tedaj je pač samoobsebi umevno, da se bo ta prebitek v korist kmetijstvu plodonosno naložil, in je ustanovitev kmetijskih zadrug po krajevnih razmerah naravna posledica.

Za kmetijstvo in kmetovalce je torej sedaj precèj skrbljeno.

Ali kako je s pástorko kmetijstva, s čebelarstvom? Zakaj je imenujem pastorka? Ker ga kmetovalec sam zanemarja, ga skoraj nič ne ceni.

Kot prijatelj čebel in kot čebelar od svojega 12. leta naprej sem imel priložnost na svojih potovanjih po vsi deželi poizvedovati o stanju in razmerah čebelarstva v raznih krajih; ali uspeh je zelo žalosten.

Statistika kaže, da je bilo leta 1869. na Štajerskem 106.282 panjev čebel, leta 1880. 25.314 čebelarjev s 82.524 polki in leta 1890. 23.001 čebelar s 100.573 polki; leto 1900. pa stoji najbrž daleč za letom 1880.

Veliko veliko čebelnjakov je, ki so bili nekdam polni, pa danes prazni stoje kot razvaline, spominjajoč na pretekle čase. Če pa človek vpraša, kako je to prišlo, dobi za odgovor: Da, imel sem nekdam po 15, 20, 30, 50 panjev, ali nimam več sreče; ali: Dandanes ni pač nič s čebelami opraviti; dandanašnji je toliko roparic, te so mi vse čebele pokončale, ali сосед mi jih je zastrupil itd.

Nakratko, razlogov dovolj, čebelarstvo popolnoma opustiti. Kje pa tiči uzrok, da čebelarstvo nazaduje? V grozni nevednosti glede čebelnega življenja in vsled tega v popolnoma napačnem ravnanju s čebelami, tako da morajo poginiti. Pri vsaki domači živali človek vé, kaj ji koristi, kaj škoduje; ali pri najplemenitejši, najpridnejši noče nič umeti, se noče nič naučiti. Ravno napram tej ubogi živalci je človek sila grozovit; vzame ji najpotrebniše za prezimovanje, ali pa pozabi, da bi ji o pravem času, zlasti če jo slabo vreme, posebno spomladi, zadržuje, da ne more izletavati, rešil življenje s par kil sladkorja. Ko pa je ta živalca ob času cvetja sadnega drevja neumorno letala od cveta do cveta, išoč medú in cvetnega prahu in s tem oskrbujoč oplodbo cvetja, da si po dobri sadni letini milosrčni človek napolni svojo klet s preslastnim moštom, in se je zlahtno sadje izpremenilo v dobro napolnjeno denarnico, tedaj se še človek pokaže v svoji plemenitosti, ko jeseni pride s koščekom žvepla, ga zapali, vtakne skoz žrelo v panj, žrelo zamaši — nekoliko minut plašno šumenje, ki vedno bolj in bolj pojema, dokler ne umolkne popolnoma — in veselo se smehljajoč tehta zdaj panj v roki in presoja, koliko kil je pač težak, saj dobi k vsemu, kar so mu čebelice nanosile, še 10 do 15 kron, zakaj zdaj pride medar in mu plača 40 do 60 vinarjev za kilo.

Ne pomisli pa, da je umoril stari panj z mlado, nadepolno matico, dočim je stara matica izletela z rojem, in da ima zdaj mlad polk, ki pa je radi stare matice malo vreden.

Da, če se z ubogimi čebelicami tako gospodari, tedaj ni čuda, da so tam razvaline, kjer je nekdaj procvitalo čebelarstvo.

Vpraša pa se sedaj: ali je čebelarstvo res tolike važnosti za kmetijstvo? Je; kajti vemo, da čebela posreduje oplodbo sadnega cvetja. Gospod Alojzij Kopeckzy, učitelj v Gleichenbergu, je sam prirejal take poskuse, ki so imeli sijajen uspeh. Za Štajersko je sadjarstvo važen vir dohodkov, torej pomeni zastanek čebelarstva pomanjšanje dohodkov in sadja.

Koliko kmetovalcev je že izkusilo, da je bilo vsled velike suše deteljišče zelo slabo, da pa je bil pridelek semena jako obilen. Oni namreč ne vedo, da so vse detelje jako dobre medene rastline in da pridne čebelice ravno ob veliki suši, ki je rdeči detelji krajšala cvetne čaše, morejo priti do medenega soka, in na ta način posredujejo oplodbo cvetov.

(Konec prihodnjič.)

Raznoterosti.

Kako se dela kup za med. Čebelarji pridejo v Ljubljano kup delat. Medar pravi: „Tako plačam, — in basta!“ Če je čebelarjem tako prav, naj bo tudi nam, a mislimo, če bi bili vsi čebelarji v društvu, bi lahko rekli: „Tako plačaj, — pa basta!“ Toliko za danes, prilično pa več o tem.

Prezimovanje. Profesor John Fixter v Ottavi v Ameriki je napravljaval več let poskuse s prezimovanjem v čebelnjakih in v kletih. Pravi, da je v krajih, kjer je pod 15° C mraza, potrata, prezimovati čebele zunaj v čebelnjakih, ker pade veliko več čebel, kot v kletih, pa tudi veliko več povzijejo. Povprečno so porabile čebele v kletih vso zimo 11 funtov, zunaj pa po 19 funtov. Nek sloveč čebelar iz Kanade pa pravi, da je vse to res, kar trdi Fixter, pa tudi to je res, da so čebele, ki prezimujejo zunaj, trdnjše ter da spomladi v kratkem nadomeste med, katerega so več povžile.

Primerna kazen. V Koloniji je bil lansko leto nek medar obsojen na 800 mark kazni, ker se je pregrešil zoper postavo za pripravljanje živil. Mešal je namreč med pravi méd, razne sirupe in to zmes prodajal za pristen med. Pritožil se je na višje sodišče in pred kratkem ga je le-to obsodilo zavoljo goljufige na mesec dni zapora, povrhu pa še na 600 mark kazni in v poravnanje vseh sodnih stroškov. — Pri nas so za medarje pač bolj blaženi časi! Toda „svaka sila do vremena“, in ni hudir, da bi se v 20. stoletju i pri nas v tem oziru radikalno ne izboljšale razmere, katere so v največji kvar našemu čebelarstvu. Bo že prišel čas, ko se bo za te razmere še kdo drug pobrigal, kot samo kak odbornik čeb. društva, in takrat se bo osvitilo ravnanje s čebelarskimi pridelki.

Amerikansko. V novejšem času se veliko bere o čebelah, ki imajo znatno daljši rilček, kot navadne čebele. Čebelarska tvrdka Root & Comp. v Ameriki pa je izgojila pleme čebel s posebno dolgim rilčkom, da morejo popolnoma izkoristiti navadno deteljo. To je vse lepo, če se kaj stori za izboljšanje plemena, a to ni več lepo, če omenjena tvrdka zahteva za jedno tako matico kar okroglo svoto 1000 K, reci tisoč kron. To pač niso mačje solze! K sreči čebelarji niso kalini, ki bi se usedali na tako drage limanice.

Čebelna moč. Pater Schachinger pripoveduje v „Avstr. og. čeb. listu“, čegar urednik je ta znameniti čebelar, da je opazoval čebelni grozd, ki je visel od brade nekega panja samo za dve čebeli. Vseh čebel, katere so se držale dveh čebel, je bilo 64, toraj jih je prišlo na eno po 32. — Na Jernejevo nedeljo zjutraj opazovala sva z Rôpovim očetom nekaj sličnega pri dveh panjih, samo čebel, ki so v za debelo hruško velikih kepah visele na dveh posameznih čebelah, nisva štela, ker je bilo letenje že preživahno, in Rôpov oča nimajo radi, če se čebele v letenju motijo. Posebno ena je bila korenjak, kakoršnega med ljudmi v primeri ž njo nima svet, kajti držala je najmanj 50 drugih čebel, ki so pa bile vrhu tega zelo nemirne, da se je ves grozd majal in še-le ko se je vsa kepa zasukala tako, da bi si morala zgornja čebela sprednji nogici, s katerima se je držala za panjevo brado, izviniti, je izpustila, da so vse skupaj pale na spodnjo desko, prav tako, kot oni kljukci, ki so merili vodnjak. Ko bi bile čebele v kepi mirne, bi jih gotovo še več držala, in niti Martin Krpan z Vrha pri Sveti Trojici, ki je na Dunaju Brdavsu „glavo vzela“, bi primeroma kaj takega ne zmožel.

Zoper vešče. V Ruščuku je v čebelarskem tečaju nek turški hodža svetoval, naj se dene zvečer med panje ali pod nje listje črne redkve, kamor se zbere veliko število vešč. V „Illustr. Monatsblätter für Bienenzucht“, od koder smo to povzeli, ni povedano, ali naj bo listje suho ali sveže, vendar mislimo, da mora biti listje posušeno, ker vešče, ki ljubijo gorkoto, gotovo ne gredo v vlažno skrivališče. Tudi še nima redkev v juniju, kadar je vešča najbolj nadležna, listja, ker se še-le takrat začne sejati. Morebiti bo to res kak pripomoček zoper veliko nadlogo, ki jo imajo čebele z veščami; vsekako je vredno napraviti poskus.

Teža čebelnega jajčka. Reidenbach trdi da tehta 30 jajčkov 5 miligramov, jeden toraj $\frac{1}{6}$ mg; 6000 jajčkov tehta 1 gram, za 1 kg pa jih mora biti šest milijonov; par več ali manj, nam je „šetsko jedno“, samo da vemo, s čim si belijo nekateri ljudje glave.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 9. Imam jalovca, ki je ob času rojenja dobro kazal, da sem mislil gotovo bo rojil. Pa začel je hirati, in ko ga odprem, najdem samo v sredi nekaj čebel, medu nekaj zadelanega, nekaj pa nepokritega in precej zalege. Sumim, da ima gnjilobo, ker so nekateri pokrovci luknjičasti, črviči v celicah pa so zviti. Skrbi me, kaj mi je storiti, zato prosim sveta. (J. K. K. v S. pri St.).

Odgovor: Če so nekateri pokrovci luknjičasti, še ni znamenje, da je v panju gnjiloba, ker čebele med začno pokrivati na robih celic ter vlečejo pokrovce proti sredi tako, da je v sredi pokrovca luknjica, naposled pa še tisto zadelajo. Le če so pokrovci od zalege odrti in luknjičasti ter če je vsebina takih celic rujava in smradljiva, je to gotovo znamenje gnjilobe. Tudi zviti črvički niso znamenje te bolezni, kajti vsak črviček, ki zleze iz jajca je prvih pet dni v kolobarček zviti na dnu celice, in še le šesti dan se

zravna po celici, in sicer vedno z glavo na ven. Gotovo znamenje gnjilobe pa je, če so ličinke z glavo na znotraj, t. j. proti dnu obrnjene in so mrtve. Ako ima panj ti gotovi znamenji in če prihaja iz njega neprijeten, težek duh, ali pa če najdete zjutraj pred žreli že rujavotemne ali črne koščke zamrle zalege, potem ne odlašajte ga takoj zažvepljati. Med porabite samo za domačo rabo, drugo vse uničite, panj dobro izperite ter posušite na solncu, pozneje ga s firnežem namažite znotraj, ali ga pa vsaj dve leti ne rabite. To je strašna čebelna bolezen, zato treba v začetku skrbeti, da se ne razširi, kar se lahko zgodi po celi okolici, če ne vedo čebelarji prav ravnati. — Mogoče pa je tudi, da je panj v Vaši nenavžnočnosti rojil, in naravna posledica je bilo Vaše mnenje, da hira. Pravim, da je to mogoče, vsaj na ta način se je zmotil že marsikak čebelar, in ta zmota bi ne bila v nobeni primeri z ono nekega začetnika, ki je pregledal delo prvega roja, ki ga je kupil, v katerem je našel polno zalege v črvičkih. Misleč, da je panj pokvarjen kot staro meso v poletnem času, izreže vso zalego. To nezgodo pove tudi nekemu čebelarju, kateremu so se izbuknile oči zgolj samega začudenja.

Letošnji novi udje.

Jerman Jože, gostilničar v Preserji. — Teran Peter, posestnik in mlinar, Bistrica, Podbrezje, p. Podnart, Gorenjsko. — Šola v Mavčičah, p. Kranj. — Lesjak Anton, župnik v Želimplah. — Sanković Soldatič, Dane, p. Vodice, Istra. — Ivan Bubnič, trgovec, Pregarje, Podgrad, Il. Bistrica. — Ruštja Franc, št. 44, Cesta Sv. Križ, Primorsko. — Moizar Valentin, cerkovnik v Slivnici, Hoče, Maribor. — Sedej Matevž, dimnikar, Poljubinj, Tomin. — Uršič Janez, čebelar, Mlinsko št. 6, Kobarid, Primorsko. — Pancar F., vinar v Hmelčiču, p. Mirna Peč. — Petrič Ivan, kapelan v Škofji Loki. — Petrič Franc iz Vasec pri Cerkljah, Gorenjsko. — Šolsko vodstvo v Pirničah, Medvode. — E. Rooss, trgovec v Kranju. — Eržen Miha, cestni mojster Kranju (zraven Perilnika). — Žagar Mijo, nadučitelj, Klanec, Istra p. Kozina. — Koželj Ivan, trgovec, Kamnik, Gorenjsko. — Voglar J., Neuhaus b. Cilli. — Dimic Jernej, Ilovica št. 45, Ljubljana. — Janez Kropar, Šenčur št. 73 pri Kranju.

Listnica uredništva.

Gosp. M. U. v S. B. (Koroško): Spomladi plača kupec panje po kakovosti moči; za prav dober panj dobite lahko še nekaj čez 4 gld., za slabejše manj. Spomladi Vam bo za legla vsaka matca 1 gld. — Gosp. T. W. pri sv. D.: O tem Vam bo vedela svetovati »Kmet. družba v Ljubljani«. — Gosp. Fr. R. v V.: Izveste iz poročila o čebelarskem zborovanju v Bratislavu, katero priobčimo v prihodnji številki.

Udnina (1 gld.) in reklamacije naj se blagoizvolijo pošiljati gospodu Avg. Puciharju, faktorju Blasnikove tiskarne v Ljubljani, dopisi in članki za list pa uredniku „Slov. čebelarja“ Frančišku Rojini, nadučitelju v Šmartnem pri Kranju.